

Martin Fosli

Canada: diplomati og ishockey, 1972-1974

Fordypningsoppgave i Lektorutdanning i historie for trinn 8-13
Veileder: György Péteri
Mai 2019

Martin Fosslı

Canada: diplomati og ishockey, 1972-1974

Fordypningsoppgave i Lektorutdanning i historie for trinn 8-13
Veileder: György Péteri
Mai 2019

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for historiske studier

Innhold

1.0 Innledning.....	1
1.1 Problemstilling.....	2
1.3 Historiografi, kilder og metode	2
1.4 Oppgavens struktur.....	3
1.5 Historisk bakgrunn – hvorfor er denne oppgaven viktig?	3
2.0 Hoveddel	4
2.1 Canadas posisjon i den kalde krigen, 1945-1972	4
2.1 The Summit Series, 1972.....	7
2.2 The Summit Series, 1974.....	12
3.0 Oppsummering og konklusjon	17
3.1 Oppsummering	17
3.2 Konklusjon.....	18
4.0 Litteratur.....	20

1.0 Innledning

Den kalde krigen preget livet til mennesker i hele verden da den pågikk på siste halvdel av 1900-tallet. I femti år sto verden på randen av atomkrig. Selv om den kalde krigen ikke endte i direkte konfrontasjoner mellom USA og Sovjetunionen, så var begge supermaktene involvert på forskjellige sider i flere kriger rundt om i verden i samme periode. Spenningen mellom de ulike supermaktene fikk derimot ofte sitt utløp i idrettens verden. Idrett under den kalde krigen ble brukt som en arena der supermaktene kunne måle krefter mot hverandre uten å gå til krig. Rivalisering uten direkte konfrontasjon finnes det flere eksempler på under den kalde krigen; fra romkappløp til teknologisk rivalisering. Idrett under den kalde krigen ble derfor sterkt politisert. Internasjonale idrettsarrangement fikk en politisk og ideologisk karakter under den kalde krigen og var derfor en sentral arena der den kalde krigen faktisk ble utspilt.

Idretten som en politisk arena var også hyppig i bruk før den kalde krigen. Nazistene brukte eksempelvis Berlin-OL i 1936 for å gi verden et positivt bilde av det nye, nazistiske regimet, samt vise frem arisk styrke og mannlighet. Selv om idretten var en arena for en økende rivalisering mellom stormaktene, så brakte også idretten stormaktene sammen for diplomatiske diskusjoner. En av idrettene der stormaktene virkelig barket sammen til hete kamper med politiske følger var ishockey. USA var ikke den eneste vestlige nasjonen som opplevde en het rivalitet med Sovjetunionen: ishockey som arena for rivalisering sto også sterkt i forholdet mellom USAs grensepartner i nord, Canada, og Sovjetunionen. Selv om Canada og Sovjetunionen spilte viktige kamper i flere verdensmesterskap mot hverandre, så var det i to kamperier der ingen gullmedalje ble utdelt som fikk de største, politiske følgene.

The Summit Series i 1972 og 1974, to rekker på åtte ishockeykamper som skulle avgjøre hvilken nasjon som var den beste i ishockey, regnes av mange som de viktigste ishockeykampene som noensinne er spilt.¹ Kampene betraktes i Canada som en del av deres kulturhistorie og er fortsatt en kilde for canadisk patriotisme. Seieren over Sovjetunionen i The Summit Series i 1972 regnes av mange canadiere som Canadas viktigste seier i den kalde krigen.²

¹ Henderson, Paul & Prime, Jim (2011). *How hockey explains Canada: the sport that defines a country*. Chicago, Illinois: Triumph Books: 106

² Henderson & Prime 2011: 106

1.1 Problemstilling

I denne oppgaven skal jeg undersøke og drøfte ishockeyens rolle i det canadiske diplomatiet, satt i sammenheng med The Summit Series i 1972 og 1974. Denne oppgaven vil ta for seg det canadiske diplomatiet som ble drevet overfor Sovjetunionen. Grunnen til at jeg har valgt denne problemstilling er fordi jeg mener at den slik drøfting kan være med på å belyse idrettens rolle, i dette tilfellet ishockey, i den kalde krigen. Jeg definerer diplomati som «den virksomheten som en stat utfører for å fremme sine interesser overfor andre land, utenom bruk av krig og vold.»³ Kjernen i oppgaven blir derfor å undersøke og tolke, utifra det kildegrunnlaget oppgaven baserer seg på, hvordan Canada brukte ishockey som et diplomatisk virkemiddel i møtet med Sovjetunionen i 1972 og 1974. Sentrale spørsmål som oppgaven vil besvare vil være: Hvordan var de diplomatiske forbindelsene mellom Canada og Sovjetunionen før The Summit Series? Bidro The Summit Series til å nedskalere den kalde konflikten mellom Canada og Sovjetunionen eller hadde kampseriene en oppildnet effekt? Hadde kampene i 1974 en annen effekt enn kampene i 1972? Før jeg skal drøfte disse problemstillingene ønsker jeg først å redegjøre for mine valg av kilder og oppgavens videre struktur.

1.3 Historiografi, kilder og metode

Kildene denne oppgaven baserer seg på er et utvalg av sekundærlitteratur som omtaler forholdet mellom idrett og diplomati under den kalde krigen. Under mine litteratursøk har det vist seg at professor John Soares ved Universitetet i Notre Dame er den mest sentrale historikeren i dette emnet. Hans artikler om forholdet mellom diplomati og ishockey, som han har skrevet i samarbeid med Woodrow Wilson International Center for Scholars, er basert på filer han har fått tilgang på fra det canadiske utenriksdepartementet og det canadiske ishockeyforbundet.⁴ Å finne gode, sovjetiske kilder som omtaler de samme forholdene har vist seg å være utfordrende, men oppgavens problemstillinger gjør at disse kan svares på uten dyp innsikt i sovjetisk kildematerialet. Samtidig er det derfor viktig å påpeke at kildegrunnlaget er mer omfattende i sin omtale av den canadiske siden. I tillegg til artikler av John Soares kommer jeg også til å benytte meg av professorene Stephen Wagg og David L. Andrews bok *East Plays West: Sport and the Cold War* (2007). Boka presenterer ny historisk forskning på både vestlige og østlige forhold mellom idrett og politikk under den kalde

³ Bech, Jon (2018). Diplomati. Hentet fra [<https://snl.no/diplomati>]. (aksessert 05.04.19)

⁴ Soares, John (2014) "Difficult to Draw a Balance Sheet": Ottawa Views the 1974 Canada-USSR Hockey Series. *Cold War International History Project*. Hentet fra [https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/CWIHP_Working_Paper_68_Difficult_to_Draw_a_Balance_Sheet_Web.pdf] (aksessert 05.04.19)

krigen.⁵ I tillegg til denne har jeg benyttet meg av boka *Canada and the Cold War* (2003) av professorene Reg Whitaker og Steve Hewitt for å kontekstualiseres Canadas rolle i den kalde krigen frem til 1972. Jeg har foretatt kildesøk gjennom JSTOR, Historical Abstracts og Oria for å finne mine kilder.

1.4 Oppgavens struktur

I denne oppgaven skal jeg først gi en kort historisk bakgrunn som forteller hvorfor det er interessant å undersøke ishockeyens rolle i det canadiske diplomatiet i sammenheng med The Summit Series i 1972 og 1974. I min hoveddel skal jeg redegjøre for Canadas posisjon i den kalde krigen i tiårene før The Summit Series, før jeg diskuterer de to kampseriene opp mot mine problemstillinger.

1.5 Historisk bakgrunn – hvorfor er denne oppgaven viktig?

Ishockey er en idrett som har dype røtter både i Canada og i dagens Russland. Selv om idretten har sitt opphav i Canada, så var Sovjetunionen helt sentral i utviklingen av sporten under den kalde krigen. Den første ishockeykampen ble spilt mellom to lag fra McGill University i Canada allerede i 1875 og i utgangen av 1800-tallet hadde ishockeyen i Canada vokst til å bli den mest populære sporten ved siden av lacrosse.⁶ Canada dominerte også i verdensmesterskapene, og tok hele 19 VM- og 6 OL-gull, frem til Sovjetunionens inntog på 1960-tallet.⁷ Ishockeyen kom til Sovjetunionen på et mye senere tidspunkt enn i Canada. Den første sovjetiske ishockeyserien ble grunnlagt i 1946 og det sovjetiske landslaget spilte sine første kamper i 1948.⁸ I perioden 1954-1972 vant Sovjetunionen 11 VM-gull og 4 OL-gull og gikk dermed forbi Canada som den ledende staten innen ishockey.

Perioden etter Stalins død i 1953 var, i kontekst av den kalde krigen, preget av et ønske om å forbedre forholdet mellom vestmaktene og Sovjetunionen. Selv om Sovjetunionens invasjon av Tsjekkoslovakia i 1968 satte en støkk i dette forholdet, så ønsket fortsatt vestmaktene mot slutten av 1960-tallet å forbedre sitt forhold til Sovjetunionen og de andre Warszawapaktlandene. Avspenningspolitikken som ble ført ledet til blant annet et amerikansk-sovjetisk romsamarbeid, handelsavtaler mellom vesten og Sovjetunionen og Helsingfors-erklæringen i 1975 som skulle sikre mot stateres innblanding i andre stateres indre anliggender.⁹ Denne

⁵ Wagg, Stephen & Andrews, David L. (2007). *East Plays West: Sport and the Cold War*. Routledge: London: 2

⁶ Shirley W. Fischler & Stanley I. Fischler (2019). Ice hockey. *Encyclopædia Britannica*. Hentet fra [https://www.britannica.com/sports/ice-hockey]. (aksessert 04.04.19)

⁷ Fischler & Fischler 2019

⁸ Fischler & Fischler 2019

⁹ Crockatt, Richard (1993). *The Fifty Years War: The United States and the Soviet Union in World Politics, 1942-1991*. Routledge: New York: 207

avspenningspolitikken fikk også konsekvenser for idretten. Det ble opprettet kontakt mellom ishockeylag i Nord-Amerika og Sovjetunionen og kamper ble arrangert mellom lag fra de ulike statene.¹⁰ Selv om avspenningspolitikken gjorde at kommunikasjonen mellom statene ble mer åpent, så var det fortsatt en stor rivalisering. Forsvarere av avspenningspolitikken mente at den bidro til forminskning av sannsynligheten for atomkrig med apokalyptiske følger, mens motstandere mente at det hele kun tjente Sovjetunionen.¹¹ Den canadiske statsministeren Pierre Trudeau trodde at ishockey var veien å gå for å videre bedre de diplomatiske forbindelsene mellom Canada og Sovjetunionen.¹² Selv om rivaliseringen mellom de to statene på dette tidspunktet var høy, så var også diplomatiske muligheter en stor drivkraft bak ishockeykampene som ble arrangert mellom Canada og Sovjetunionen på 1970-tallet.¹³

Rivaliseringen mellom de to statene nådde sitt høydepunkt under to serier på åtte kamper i 1972 og 1974, kalt The Summit Series. Disse to kampseriene var for begge statene svært viktige, da dette var første gang begge statene stilte med sine beste lag. Det internasjonale ishockeyforbundet (IIHF) hadde som en regel, frem til 1995, at profesjonelle ikke kunne delta i internasjonale mesterskap.¹⁴ Dette gjorde at The Summit Series ble den første virkelige konkurransen for å bestemme hvilken stat som var best i ishockey. Derfor fikk også disse kampseriene en viktig, politisk-ideologisk rolle. Samtidig som disse kampseriene skulle spilles sto statene på hver sin side av den kalde krigen. På bakgrunn av dette er det derfor høyst interessant å undersøke disse kampseriene i en større, idretts-historisk sammenheng.

2.0 Hoveddel

2.1 Canadas posisjon i den kalde krigen, 1945-1972

For å kunne drøfte ishockeyens rolle i det canadiske diplomatiet i sammenheng med The Summit Series i 1972 og 1974, så er det først viktig å kontekstualisere Canadas posisjon i den kalde krigen. I den verdenen som ble til etter 1945, vokste Canada frem fra skyggen til Storbritannia som en viktig mellommakt i geopolitiske sammenhenger.¹⁵ Wagg og Andrews skriver at Canada inntok en viktig, men også en noe paradoksal politisk rolle.¹⁶ På den ene

¹⁰ Soares, John (2007). Cold War, Hot Ice: International Ice Hockey, 1947-1980. *Journal of Sport History*, 34(2). Hentet fra [<http://www.jstor.org/stable/43610017>]. (aksessert 05.04.19): 213

¹¹ Crockatt 1993: 225

¹² Soares 2007: 214

¹³ Soares 2007: 214

¹⁴ Fischler 2019

¹⁵ Wagg & Andrews 2007

¹⁶ Wagg & Andrews 2007

siden var Canada sentrale i dannelsen av Forente Nasjoner i 1945 og ønsket å dyrke freden gjennom internasjonale samarbeid og diplomatiske avtaler.¹⁷ På den andre siden hadde også Canada bidratt sterkt for den allierte seieren i andre verdenskrig, og i den sammenheng mistet mange tusen soldater, noe som i likhet med andre vestlige stater førte til en utenrikspolitikk der kollektive sikkerhetsallianser ble inngått for å sørge for at noe slikt ikke skulle skje igjen. Canada var blant annet en av statene som var med å grunnlegge NATO. Under Suez-krisen fungerte Canada som et diplomatisk bindeledd i kommunikasjonsarbeidet mellom Storbritannia og USA.¹⁸ Den canadiske utenriksministeren Lester Pearson ledet dette arbeidet og ble i 1957 tildelt Nobels fredspris for utviklingen av United Nations Emergency Force (UNEF), en styrke som hadde i oppgave å løse Suez-krisen på en fredfull måte.¹⁹ Denne hendelsen markerte starten på Canadas utenrikspolitiske gylne alder, som senere har fått tilnavnet Pearsoniansk internasjonalisme etter utenriksminister Lester Pearson.²⁰

Professorene Reg Whitaker og Steve Hewitt skriver i sin bok *Canada and the Cold War* fra 2003 at selv om Canada ofte inntok en internasjonalistisk rolle i utenrikspolitiske saker, så var fortsatt Canadas utenrikspolitikk i dette tidsrommet tett knyttet opp imot sin grensenabo i sør, USA.²¹ Selv om frykten for kommunisme ikke var like fremtredende i Canada som i USA, så fantes også denne frykten i den canadiske offentligheten.²² Individuer som kritiserte Canadas tette, anti-kommunistiske bånd med USA ble beskyldt for å være fiender av staten og selv kommunister.²³ På 1960-tallet ble avstanden mellom utenrikspolitikken ført av USA og Canada større. Den canadiske befolkningen ble mer og mer bekymret for at Canada manglet en tydelig utenrikspolitikk som ikke var avhengig av USA.²⁴ Den amerikanske invasjonen av Svinebukta i 1961 og den påfølgende Cubakrisen året etter førte til at den ideologiske avstanden mellom de to statene økte. Samtidig som dette foregikk var det en stor debatt internt i Canada om Canada selv skulle utruste seg med atomvåpen.²⁵

Ifølge historiker Reg Withaker var det enighet mellom USA og Canada at fienden var den samme, Sovjetunionen, men uenighet i hvilke midler som var de beste for å løse konflikten: «The identity of the enemy was the same, but Canada preferred diplomatic over military

¹⁷ Wagg & Andrews 2007

¹⁸ Wagg & Andrews 2007

¹⁹ Wagg & Andrews 2007

²⁰ Wagg & Andrews 2007

²¹ Whitaker, Reg & Hewitt, Steve (2003) *Canada and the Cold War*. James Lorimer & Company: Toronto: 58

²² Wagg & Andrews 2007

²³ Wagg & Andrews 2007

²⁴ Wagg & Andrews 2007

²⁵ Wagg & Andrews 2007

means of containment, whereas the United States, having the most powerful military in the world, preferred the latter.»²⁶ Et godt eksempel på dette finnes i at den canadiske regjeringen ikke støttet USA i Vietnamkrigen, på tross av Vietnamkrigen hadde stor effekt på mange canadiere.²⁷ Mange unge amerikanere som sto i fare for å bli sendt til Vietnam flyktet over grensen til Canada. Unge canadiere ble mer og mer vokale i sin motstand til den amerikanske innflytelsen over canadisk politikk, på tross av at Canada tok avstand til USA på flere punkter.²⁸

Mot slutten av 1960-tallet, få år før The Summit Series, skjedde det et større skifte i canadisk utenrikspolitikk. Historikerne Macintosh og Hawes skriver i sin bok *Sport and the Canadian Diplomacy* fra 1994 at Canada ønsket å forbedre sine diplomatiske forbindelser med Sovjetunionen uten at det gikk utover de vestlige verdiene og alliansene.²⁹ Canada distanserte seg tydelig fra USA ved å innlede diplomatiske diskusjoner med Sovjetunionen om eventuelle kulturelle, vitenskapelige og teknologiske samarbeid.³⁰ Det canadiske utenriksdepartementet bestemte i 1967 at også idrett skulle være en del av denne avtalen.³¹ Den liberale fransk-canadiske politikeren Pierre Trudeau ønsket å videreutvikle og ekspandere dette samarbeidet mellom Canada og Sovjetunionen. Trudeau, som ble valgt som statsminister i 1968, presenterte i 1970 en ny retning for canadisk utenrikspolitikk som skulle sørge for økonomisk vekst, sosial likhet og en bedring i livsvilkår for det canadiske folket.³² Trudeau identifiserte med denne nye utenrikspolitikken nasjonal identitet og selvstendighet som Canadas viktigste nasjonale interesser, i motsetning til fred og sikkerhet som hadde vært gjeldende før.³³ Å ekspandere samarbeidet med Sovjetunionen ble et viktig ledd i Trudeaus nye utenrikspolitikk. Trudeaus visjon for økt canadisk selvstendighet fra USA inkluderte å gjeninnføre samarbeid med Sovjetunionen. Trudeau trosset store protester fra USA da han i 1971 besøkte Sovjetunionen for å diskutere diplomatiske forhold mellom de to statene.³⁴ I samtaler med sin sovjetiske statsministerkollega, Alexei Kosygin, signerte statsminister Trudeau en protokoll som, ifølge historiker Tom Keating, ble fremprovosert fordi den canadiske nasjonale

²⁶ Whitaker & Hewitt 2003: 41

²⁷ Wagg & Andrews 2007

²⁸ Wagg & Andrews 2007

²⁹ Macintosh, Donald & Hawes, Michael (1994). *Sport and Canadian Diplomacy*. McGill-Queen's University Press: Montreal and Kingston: 12

³⁰ Macintosh & Hawes 1994: 23

³¹ Macintosh & Hawes 1994: 23

³² Wagg & Andrews 2007

³³ Wagg & Andrews 2007

³⁴ Wagg & Andrews 2007

identiteten sto i fare av den overveldende innflytelsen USA hadde over Canada når det kom til kulturelle, økonomiske og militære anliggender.³⁵ Disse samtalen ga også rom for å diskutere idrett, og spesielt ishockey, som et felles bånd mellom de to statene og som noe som kunne brukes for å styrke det diplomatiske forholdet.³⁶ Det var i disse samtalen at idéen om en kampserie i ishockey mellom de to statene oppstod.

Litteraturen viser her at bedring i det diplomatiske forholdet mellom Canada og Sovjetunionen faktisk var en av hovedgrunnene til at The Summit Series kunne arrangeres i 1972 og 1974. Politiske drivkrefter internt i Canada ønsket en vridning vekk fra delt utenrikspolitikk med USA og innledet derfor samtaler med sovjeterne om flere ulike forhold. Ishockey sto sterkt i begge statene og ble derfor en arena hvor de også kunne diskutere diplomatiske anliggender.

2.1 The Summit Series, 1972

Som vi har sett tidligere i denne oppgaven så var Canadas dominans i ishockey i en nedadgående kurve i årene før The Summit Series i 1972. Den Canada-styrte ishockeyligaen National Hockey League (NHL), som også ble regnet som verdens beste, utvidet seg i 1967 fra seks til tolv lag. Disse nye seks lagene var alle fra USA, noe som førte til at canadisk misnøye. Amerikaniseringen av deres egen idrett og liga, sett i lys av deres forhold til USA i denne perioden, ledet til sterk kritikk fra den canadiske pressen.³⁷ I tillegg til at USA var i ferd med å ta økonomisk eierskap over ishockeyen i Nord-Amerika, så var også Sovjetunionen i ferd med å utkonkurrere Canada om det kulturelle eierskapet. Internasjonale regler tillot ikke profesjonelle ishockeyspillere å delta i OL eller VM, noe som førte til at de beste canadiske spillerne aldri hadde representert nasjonen sin i internasjonale turneringer. De sovjetiske spillerne spilte for lag som var tilknyttet det sovjetiske militæret og ble derfor ikke regnet som profesjonelle.³⁸ Løsningen på dette hadde vært at Canada sendte amatørslag til å representere nasjonen sin i internasjonale mesterskap. Disse lagene hadde hatt suksess ved å slå svakere stater, men med Sovjetunionens inntog som ishockeynasjon på 1950-tallet så var ikke dette lenger en sikkerhet at Canada skulle vinne gull i alle mesterskap de deltok i.³⁹ Ishockeyens enorme betydning for det canadiske folket og den canadiske identiteten førte til at Canadas

³⁵ Keating, Tom (2002), *Canada and World Order*. Oxford University Press: 117

³⁶ Macintosh & Hawes 1994: 31

³⁷ Wagg & Andrews 2007

³⁸ Soares 2007: 3

³⁹ Wagg & Andrews 2007

nedgang som den store supermakten innenfor ishockey ble omtalt i pressen som en «nasjonal katastrofe».⁴⁰

Denne krisen, i kombinasjon med Canadas ønske om å forbedre sitt diplomatiske forhold med Sovjetunionen, førte til videre samtaler mellom Canada og Sovjetunionen om en serie kamper mellom de to statene. I april 1972 møttes toppledelsen fra det canadiske ishockeyforbundet med det sovjetiske ishockeyforbundet under verdensmesterskapet i Praha for å diskutere en eventuell kampserie mellom de to statene.⁴¹ Det var tydelig helt fra planleggingsfasen at denne kampserien kunne få store diplomatiske konsekvenser da både den canadiske regjeringen og den sovjetiske toppledelsen var dypt involvert i disse samtalene. Historikerne Richard Gruneau og David Whitson skriver i sin bok *Hockey Night in Canada: Sport, Identities and Cultural Politics* (1994) at de utsendte sovjetiske diplomatene insisterte på at rammene for kampserien skulle forhandles mellom statenes utenriksdepartementer.⁴² Sent i april 1972 ble statene enige om at en kampserie på åtte kamper mellom Canada og Sovjetunionen skulle spilles i september samme år, med fire kamper i Canada og fire kamper i Sovjetunionen. Avtalen sa også at Canada skulle få stille med et lag sammensatt av sine beste spillere, noe som ikke hadde vært tilfelle før.⁴³

Annonsering av The Summit Series i 1972 ble mottatt med stor interesse hos det canadiske folket. Statsminister Trudeaus ønske om å gjenreise den canadiske nasjonalfølelse ble gjenspeilet av pressens omtale av kampserien.⁴⁴ For det canadiske folket, som etter andre verdenskrig mente at de hadde havnet i skyggen av sitt naboland i sør, var disse ishockeykampene mye mer enn bare en rekke kamper: kampene ble omtalt som selve symbolet på å bryte ut av USAs skygge. På tross av den diplomatiske betydningen disse kampene hadde for å styrke de bilaterale forbindelsene mellom Canada og Sovjetunionen, så ble kampserien omtalt, både av ishockeysupportere, -spillere og pressen i nasjonalistiske ordlag.⁴⁵ Hos det canadiske folket var det liten forståelse for at ideen om denne kampserien sprang utifra Trudeaus ønske om å forbedre forholdet til Sovjetunionen. Her finner vi en viktig dissens mellom den canadiske regjeringen og det canadiske folket som kom til å få store diplomatiske følger under kampserien. Ishockeyskribentene Ken Dryden og Mark Mulvoy skrev i 1973 at den allmenne oppfatningen i det canadiske folket ikke var at denne

⁴⁰ Macintosh & Hawes 1994: 24

⁴¹ Wagg & Andrews 2007

⁴² Gruneau, Richard & Whitson, David (1993). *Hockey Night in Canada*. Garamond Press: Toronto: 249

⁴³ Gruneau & Whitson 1993: 249

⁴⁴ Wagg & Andrews 2007

⁴⁵ Wagg & Andrews 2007

kampserien ble satt i stand i brødrskapets og forståelsens ånd, men som et middel for å en gang for alle slå sovjeterne og vise at Canada fortsatt er verdens beste ishockeynasjon.⁴⁶

Begge lagene opplevde stort press fra ulike hold i månedene før kampserien. Siden ishockey og canadisk identitet var regnet som en og samme ting, så ble det argumentert for at Canada hadde mye mer å tape enn Sovjetunionen ved å konkurrere mot dem.⁴⁷ Hele det canadiske identitetsprosjektet, satt i gang av statsminister Trudeau, sto på spill om Canada skulle komme til å tape kampserien.⁴⁸ Canadisk presse mente at Sovjetunionen kun sto i fare for å tape noen ishockeykamper, mens canadierne sto i fare for å tape hele sitt internasjonale omdømme.⁴⁹ En kommentar gitt av den sovjetiske keeperen Vladislav Tretiak før kampserien viser derimot at også sovjeterne gikk inn i kampserien med et enormt press for å vinne: «Every time our government wanted us to prove that communism was a better system than capitalism. We were programmed to prove this to the world.»⁵⁰ Dette sitatet er videre med på å understreke den politiske betydningen av denne kampserien hos både Canada og Sovjetunionen. Kampserien ble sett på som en kamp mellom ideologier, kapitalisme mot kommunisme, og vinneren av kampserien fikk ikke bare skryterett for å ha det beste ishockeylaget, men også den mest vellykkede politiske ideologien.⁵¹

Et annet eksempel på hvor mye disse kampseriene betød for det canadiske diplomatiet var statsminister Trudeaus innblanding i Canadas spillerlogistikk. Canadas beste forward Bobby Hull, som av mange regnes som en av ishockeyens beste spillere gjennom tidene, hadde tidligere på året signert for laget Winnipeg Jets i NHLs konkurrerende liga World Hockey Association (WHA).⁵² Denne overgangen fra NHL til WHA gjorde presidenten i NHL, Clarence Campbell, så forbannet at han truet med å nekte spillere fra NHL å delta i The Summit Series om noen spillere fra WHA tatt ut på det canadiske laget.⁵³ Denne kontroversen, som kunne resultere i at Canada ikke fikk med sin beste spiller til kampserien mot Sovjetunionen, fikk ringvirkninger helt opp til den canadiske statsministeren Trudeau. I et telegram til NHL og det canadiske ishockeyforbundet uttrykte Trudeau sin bekymring vedrørende situasjonen rundt Bobby Hull:

⁴⁶ Dryden, Ken & Mulvoy, Mark (1973) *Face off at the Summit*. Sports illustrated/Little Brown: Boston: 65

⁴⁷ Wagg & Andrews 2007

⁴⁸ Wagg & Andrews 2007

⁴⁹ Wagg & Andrews 2007

⁵⁰ Sitat hentet fra Wilson, J.J. (2004) «27 Remarkable Days: The 1972 Summit Series of Ice Hockey between Canada and the Soviet Union», *Totalitarian Movements and Political Religions*: 273

⁵¹ Wagg & Andrews 2007

⁵² Wagg & Andrews 2007

⁵³ Wagg & Andrews 2007

«You are aware of the intense concern, which I share with millions of Canadians in all parts of our country, that Canada should be represented by its best hockey players, including Bobby Hull and all those named by Team Canada, in the forthcoming series with the Soviet Union.»⁵⁴

Det er viktig at denne uttalelsen også sees i lys av den store, utenrikspolitiske situasjonen Canada befant seg i på denne tiden. Den USA-dominerte ligaen NHL hadde i mange år prioritert sin egen økonomiske agenda over Canadas statlige interesser, noe som også kom til å fortsette i mange år fremover.⁵⁵ Samtidig som dette sitatet viser hvor viktig det var for statsminister Trudeau å ha med alle de beste canadiske spillerne, så kan denne uttalelsen også sees på som en nasjonal-populistisk uttalelse for å skaffe velvilje hos det canadiske folket. På tross av Trudeaus uttalelse endte det hele opp med at Bobby Hull og tre andre WHA-spillere som opprinnelig var tatt ut på laget, ikke fikk delta i The Summit Series.⁵⁶

De sovjetiske spillerne ankom Ottawa for å spille de fire første kampene i august 1972. Et intervju med den canadiske avisen *The Globe and the Mail* er med på å belyse sovjetenes inngang til kampserien:

«We are coming to an era of common cooperation. We have reached an agreement in the scientific field with the Americans by our treaty restricting the use of nuclear weapons. With Canada we are looking to a mutual design friendship through hockey.»⁵⁷

Dette sitatet fra en russisk diplomat viser også at sovjetene ønsket en bedring i diplomatiske forbindelser som et resultat av denne kampserien. På tross av disse offentlige uttalelsene om et ønske om bedring i de diplomatiske forbindelsene mellom de to statene, så kommer det også tydelig frem at Sovjetunionen, på lik linje med Canada, la mye prestisje i å vinne kampserien. I tillegg til stor internasjonal suksess i verdensmesterskapene før The Summit Series, hadde sovjeterne i mange år studert kamper fra de nord-amerikanske ligaene for å forbedre sitt eget spill.⁵⁸ Igjen finner vi her en dissens mellom hva diplomatiet ønsket og få ut av kampserien, og hvilket fokus spillerne hadde før kampene startet. Spillerne på begge lag ville gjøre alt for å vinne kampserien og dermed vise verden hvilken stat som var best i ishockey.

⁵⁴ Wagg & Andrews 2007

⁵⁵ Wagg & Andrews 2007

⁵⁶ Wagg & Andrews 2007

⁵⁷ Beddoes, Dick (31. august 1972) «Russians arrive, refuse to predict outcome of hockey's super series», *The Globe and Mail*: 43

⁵⁸ Wagg & Andrews 2007

Selve kampserien, der den første kampen ble spilt 2. september 1972, står igjen som en av de mest minnerike idrettsøyeblikkene i Canadisk idrettshistorie.⁵⁹ I likhet med øyeblikket da Oddvar Brå brakk staven under VM i 1982, spør canadierne hverandre om hvor de var da Paul Henderson scoret målet som avgjorde kamp åtte i canadisk favør.⁶⁰ Kampserien endte med fire seire til Canada, tre til Sovjetunionen og en uavgjort. De fire siste kampene, som ble spilt i Sovjetunionen, ble spesielt viktige for det canadisk-sovjetiske samarbeidet. I tillegg til 3000 canadiske ishockeysupportere, var også en diplomatisk delegasjon ledet av den canadiske krigsveteranministeren Arthur Laing tilstede under kampene.⁶¹ Under den første kampen i Moskva inviterte generalsekretær Leonid Bresjnev og andre høytstående sovjetiske politikere den canadiske delegasjon til å se kampen fra deres tribune, samt innlede diplomatiske samtaler. I tillegg til dette omtalte pressen, både i Canada og Sovjetunionen, om samtaler mellom Alexei Kosygin og Arthur Laing hadde for å bedre forholdet mellom de to statene.⁶²

At det canadiske diplomatiet ønsket å bruke The Summit Series i 1972 som et virkemiddel for å bedre relasjonen med Sovjetunionen er det lite tvil om, men hvilke diplomatiske konsekvenser fikk egentlig denne kampserien? For det første viste denne kampserien det enorme potensiale som lå i idretten for å skape nasjonalt samhold. Kilder viser at hele 16 millioner canadiere så kamp åtte på TV, noe som tilsvarer 72% av hele Canadas befolkning.⁶³ Fra canadisk side ble kampserien omtalt som en stor suksess og skapte tro på at idrett igjen kunne brukes i fremtiden for å forsterke nasjonal stolthet og nasjonens egne interesser.⁶⁴ The Summit Series i 1972 viste også at idretten kunne brukes i å forbedre diplomatiske forbindelser med andre stater. Idretten kunne brukes som et bakteppe for å drive diplomati. Å finne felleskap i deling av kultur, i dette tilfellet ishockey, var med på å påvirke, og forhåpentligvis forbedre, begge statenes forhold til hverandre. På tross av flere samtaler mellom canadiske og sovjetiske diplomater både før og etter The Summit Series, så viste også kampene en klar dissens mellom diplomatiet og resten av folket. Kampserien viste at idretten hadde potensiale til å både hjelpe og skade inntrykket Sovjetunionen fikk av Canada. Pressedekningen av kampene kritiserte blant annet oppførselen til de canadiske spillerne. Det canadiske laget hadde en svært tøff spillestil med mye taklinger og lite pent spill. Sovjetiske

⁵⁹ Macintosh & Hawes 1994: 33

⁶⁰ Macintosh & Hawes 1994: 34

⁶¹ Macintosh & Hawes 1994: 34

⁶² Macintosh & Hawes 1994: 34

⁶³ Willes, Ed (2008). *Gretzky to Lemieux: The Story of the 1987 Canada Cup*. McClelland & Stewart: 76

⁶⁴ Macintosh & Hawes 1994: 34

supportere demonstrerte også sin misnøye overfor de canadiske spillerne ved høylytt buing i kampene som ble spilt i Sovjetunionen.⁶⁵

Selv om det finnes få eksempler på konkrete diplomatiske avtaler eller samarbeid mellom Canada og Sovjetunionen som et resultat av The Summit Series i 1972, så kan kampserien regnes som en diplomatisk triumf i seg selv. Å arrangere en slik kampserie mellom to stater som sto på ulike sider av en pågående konflikt viser hvor viktig idrett kan være i internasjonal stormaktspolitikk. Dette retter blikket vårt videre mot den andre kampserien som ble spilt på 1970-tallet mellom Canada og Sovjetunionen, nemlig The Summit Series i 1974.

2.2 The Summit Series, 1974

I likhet med The Summit Series i 1972, så var også The Summit Series i 1974 sterkt politisert fra både canadisk og sovjetisk side. Selv om kampserien i 1972 står igjen som en viktigere kampserie enn kampserien i 1974, så fikk også 1974-serien diplomatiske konsekvenser for forholdet mellom Canada og Sovjetunionen.⁶⁶ På tross av dette skapte ikke denne serien det samme engasjementet som 1972-serien gjorde. Det canadiske utenriksdepartementet uttalte før kampserien at «the 1974 series, while its still important to our relations with the Soviet Union, is by no means the first-rank public event that the 1972 series was.»⁶⁷ Canada, som hadde vunnet kampserien i 1972, gikk tapende ut av kampserien i 1974. I motsetning til kampserien 1972 hadde ikke det canadiske laget i 1974 tilgang på alle sine spillere. Det canadiske landslaget i 1974 besto utelukkende av spillere fra World Hockey Association (WHA), en nyoppstartet rival til National Hockey League (NHL).⁶⁸ På tross av dette kunne Canada stille med store spillere som Bobby Hull og Gordie Howe, som begge var utilgjengelige under 1972-kampserien.

Denne kampserien, i likhet med 1972-serien, passer perfekt inn i den canadiske statsministeren Pierre Trudeau's ønske om å bedre relasjonen til Sovjetunionen. Idretten må også her sees i sammenheng med 1970-tallets avspenningspolitikk. Det canadiske diplomatiet var dypt involvert i forhandlingene før kampserien og det canadiske utenriksdepartementet så kampserien som en mulighet til å forbedre sovjetiske forestillinger om canadiske ishockeyspillere.⁶⁹ Dette, i tillegg til å videreutvikle de diplomatiske forbindelsene som ble påbegynt under 1972-serien, var viktige drivkrefter for 1974-serien.

⁶⁵ Macintosh & Hawes 1994: 35

⁶⁶ Soares 2014: 1

⁶⁷ Soares 2014: 1

⁶⁸ Soares 2014: 1

⁶⁹ Soares 2014: 2

Canadiske og sovjetiske diplomater møtte med det internasjonale ishockeyforbundet (IIHF) i mars 1974. En av få diplomatiske avtaler som ble inngått som et resultat av 1972-serien, var en avtale som ble inngått mellom Canada og Sovjetunionen i 1973 der begge stater ble enige om enkelte prinsipper for videre forbedring av det diplomatiske samarbeidet. Idrett var en helt sentral del av denne avtalen, noe som ledet til gjensidig interesse for å arrangere en kampserie også i 1974.⁷⁰ 29. april samme år annonserte de canadiske og sovjetiske ishockeyforbundene at statene hadde blitt enige om en ny kampserie mellom det sovjetiske landslaget og et utvalg spillere fra WHA, som skulle representere Canada. At Canada ikke hadde tilgang på alle sine beste spillere gjorde at interessen rundt 1974-serien ikke var like stor. I tillegg til dette var det kun to år siden Canada og Sovjetunionen hadde møttes i 1972-serien, noe som førte til at oppbygningen til denne kampserien fikk ikke like mye oppmerksomhet i den canadiske pressen.

Allerede før 1974-serien var det stor misnøye hos både det canadiske og det sovjetiske ishockeyforbundet, men denne misnøyen førte faktisk til en tettere diplomatisk relasjon mellom de to statene i inngangen til kampserien. IIHFs president, den britiske forretningsmannen Bunny Ahearne, var upopulær i både den canadiske og den sovjetiske leiren.⁷¹ Ahearnes beslutninger om å ikke tillatte profesjonelle ishockeyspillere i internasjonale mesterskap hadde ført til Canadisk boikott på 1960-tallet, noe som gjorde Ahearne svært upopulær. Det canadiske ishockeyforbundet hadde allerede i 1971 forslått overfor IIHF å arrangere en turnering med de beste spillerne fra Canada, Sverige, Tsjekkoslovakia og Sovjetunionen, noe som Ahearne hindret.⁷² Ahearne la også frem strenge krav til gjennomføringen av 1974-serien; krav som både Canada og Sovjetunionen var uenige i. Flere av disse kravene skapte sterkt sovjetisk motstand mot Ahearne og IIHF.⁷³ Canada og Sovjetunionen fant her diplomatisk fellesskap i motstanden mot Ahearne og IIHF. Ahearne mislykkes i å stoppe kampserien, men lykkes i å skape en sjelden enighet mellom to stater på hver sin side av den kalde krigen.

Diplomatiet ble fort glemt når kampserien ble satt i gang den 17. september 1974. De fire første kampene på canadisk jord endte med to uavgjorte kamper, én seier til Canada og én seier til Sovjetunionen. Disse kampene gikk rolig for seg uten hendelser som fikk diplomatiske etterspill. Dette var ikke tilfellet når kampserien flyttet seg over til sovjetisk

⁷⁰ Soares 2014: 5

⁷¹ Soares 2014: 7

⁷² Soares 2014: 7

⁷³ Soares 2014: 8

jord. Kamp fem, en kamp der Sovjetunionen vant 3-2, var preget av mange stygge hendelser. Dick Beddoes i *The Globe and Mail* beskrev kampen som «a game Ivan the Terrible would have enjoyed.»⁷⁴ På tross av dette mente den canadiske ambassaden i Moskva at stemningen mellom de to lagene var bedre nå enn de var i 1972-serien.⁷⁵ Kamp seks bød likevel på flere kontroversielle hendelser, blant annet da en stor slåsskamp brøt ut mellom de to lagene etter kampen var over. Handlingene til den canadiske spilleren Rick Ley, som var sentral i slåsskampen, førte til at den sovjetiske treneren krevde at Ley ble fengslet i femten dager under sovjetisk lovgivning.⁷⁶

En større diplomatisk krise ble avverget dagen etter da canadisk og sovjetiske ledelse møttes for å diskutere hendelsene. En sovjetisk diplomat understreket i dette møtet viktigheten av kampserien for den sovjetiske parten, og at Sovjetunionen fortsatt håpte at kampserien kunne bidra til å forbedre de diplomatiske relasjonene, på tross av slåsskampen dagen før.⁷⁷ En kontroversiell hendelse i kamp syv, da dommeren mente at Canadas siste mål ble scoret etter tiden var ute, blusset igjen opp rivaliseringen mellom de to statene.⁷⁸ Det canadiske ishockeyforbundet leverte en protest på avgjørelsen, noe som den canadiske ambassadøren til Sovjetunionen, Robert Ford, støttet. Ford var i midlertidig raskt ute med å presisere at han støttet protesten i rollen som en canadisk supporter og ikke som canadisk ambassadør.⁷⁹ Protesten ble ikke tatt til følge og Sovjetunionen vant kampen.

Før den siste kampen i kampserien ble det lest opp en melding fra det sovjetiske ishockeyforbundet før kampstart, der Canada ble beskyldt for å ha brutt avtaler som var inngått mellom de to lagene før kampserien, samt spilt skitten og forsøkt å påvirke dommerne i sin favør.⁸⁰ Ambassadør Ford meddelte etter denne kunngjøringen overfor det sovjetiske ishockeyforbundet at et slik melding både var usportslig og fornærmende, og at den i tillegg kunne få diplomatiske konsekvenser for Sovjetunionen. Canada endte opp med å tape kampen og dermed kampserien. I løpet av de fire kampene som ble spilt i Sovjetunionen hadde Canada fått mye negativ omtalte i sovjetisk presse, noe som førte til at de canadiske

⁷⁴ Beddoes, Dick (2. oktober 1974) «Play Turns Chippy, Boisterous, As Russians Beat Team Canada 3-2», *The Globe and Mail* (Toronto): 1

⁷⁵ Soares 2014: 13

⁷⁶ Soares 2014: 13

⁷⁷ Soares 2014: 14

⁷⁸ Soares 2014: 15

⁷⁹ Beddoes, Dick (7. oktober 1974) «Diplomat Protests as a Fan» *The Globe and Mail* (Toronto): 2

⁸⁰ Soares 2014: 15

diplomatene var usikre på hvor innstilte Sovjeterne faktisk var på å forbedre forholdet mellom de to statene.

Mottakelsen av en delegasjon med 270 tilreisende fra Canada i Moskva skapte også store kontroverser. Denne delegasjonen, som besto av det Soares kaller «Canadian VIPs», kom til Moskva etter invitasjon av det sovjetiske ishockeyforbundet.⁸¹ Forbundet hadde lovet delegasjonen omfattende omvisninger i byen og flere sosiale tilstelninger i løpet av den perioden de skulle være i Moskva. Hensikten med denne invitasjonen var å forbedre de diplomatiske relasjonene mellom de to statene. Da delegasjonen ankom Moskva viste deg seg raskt at det sovjetiske forbundet ikke klarte å holde de lovnadene de i utgangspunktet hadde gitt den canadiske delegasjonen.⁸² Ifølge en canadisk diplomat som var en del av denne delegasjonen ble canadierne gitt «de verste setene i arenaen og de verste rommene i hotellet.»⁸³ Delegasjonen rapporterte tilbake til canadiske myndigheter at på bakgrunn av dette var forholdet mellom den canadiske delegasjonen og det sovjetiske ishockeyforbundet ikke god.⁸⁴ Canadas ambassadør til Sovjetunionen, Robert Ford, rapporterte tilbake til Canada at det virket som om sovjeterne var ute etter å skape verst mulige vilkår for både de canadiske spillerne og den canadiske delegasjonen og at han håpet at Canada ville vise sin misnøye offentlig overfor Sovjetunionen.⁸⁵

Et aspekt ved kampserien som det er interessant å diskutere er de systematiske motsetningene mellom de to statene og hvordan disse motsetningene viste seg under kampserien. Canada, som var et åpent, liberalt, demokratisk samfunn med en frittstående presse hadde ikke på samme måte som sovjeterne mulighet til å kontrollere det bildet pressen tegnet av deres landslag under kampserien.⁸⁶ Problemene til Canada startet allerede ved laguttaket. For at både kampserien i 1972 og 1972 skulle bidra til dyrking av den canadiske nasjonalfølelse, var en viktig forutsetning at det canadiske landslaget skulle bestå av alle de beste canadiske spillerne. For det canadiske folket ble ikke 1974-serien like viktig for dem fordi landslaget manglet alle spillerne fra NHL.⁸⁷ Det canadiske laget i 1974, som var tydelig underlegne det sovjetiske landslaget, ble derfor omtalt svært negativt i både canadisk og sovjetisk presse.⁸⁸

⁸¹ Soares 2014: 20

⁸² Soares 2014: 21

⁸³ Soares 2014: 21

⁸⁴ Soares 2014: 21

⁸⁵ Soares 2014: 21

⁸⁶ Soares 2014: 15

⁸⁷ Soares 2014: 16

⁸⁸ Soares 2014: 16

Den canadiske uavhengige pressen gikk også langt i sin kritikk av det canadiske landslaget. Etter en hendelse der canadiske diplomater boikottet en kamp i Sovjetunionen på grunn av noe de mente var for dårlige sitteplasser, ble de sterkt kritisert i den canadiske avisen *The Globe and Mail*.⁸⁹ Dette bidro enda sterkere til at det canadiske folket tok mer og mer avstand til det landslaget som spilte under 1974-serien, i motsetning til 1972-laget. Det canadiske folket mente ikke at det canadiske laget i 1974 representerte det canadiske folket på samme måte som 1972-laget, selv om de spilte i den canadiske drakta og under navnet Canada.⁹⁰

Et annet aspekt ved det sovjetiske systemet som Ford bet seg merke i, som i tillegg kan være med på å forklare enkelte valg Sovjetunionen gjorde i møte med Canada, var at Sovjetunionen hadde utfordringer med å klassifisere Canada. I sovjeternes øyne var ikke Canada en stormakt på lik linje med sin nabo i sør, USA, noe som også stemmer. Sovjetiske myndigheter var overbevist om at uansett hvor dårlig de behandlet den canadiske delegasjonen så ville aldri Canada komme med en offentlig reaksjon uten tilknytning til USAs utenrikspolitikk. I sovjeternes øyne var fortsatt Canada i stor grad styrt av USA og USA ville aldri ha tillatt en canadisk reaksjon overfor Sovjetunionen som ville vært skadelig for USA i kontekst av den kalde krigen. På denne måten bemerker Ford seg at det er forståelig at Sovjetunionen ikke anstrengte seg i stor grad for å forbedre de diplomatiske forbindelsene overfor Canada i under The Summit Series i 1974.⁹¹

Etter denne drøftingen er det lite tvil om at problemene var større enn gevinstene for det canadiske diplomatiet under The Summit Series i 1974. En serie som skulle videreutvikle det diplomatiske arbeidet mellom Canada og Sovjetunionen, som ble påbegynt under The Summit Series i 1972, viste seg å by på mange utfordringer. Negativ omtale i pressen, samt mange kontroversielle hendelser på isen, førte til at lite ble utrettet og at det er vanskelig å spore en bedring i det diplomatiske forholdet som et resultat av 1974-serien. Soares mener at 1974-serien viste hvor vanskelig det er å kontrollere enkeltstående institusjoner og aktører, som ishockeyforbund og enkeltspillere i landslaget, for å forbedre diplomatiske forhold gjennom kulturell utveksling.⁹² Canadierne bidro, med sitt til tider stygge spill, til å skape en negativitet rundt det canadiske laget i sovjetisk presse. Sovjetunionen, på den andre siden, slet med organiseringen og mottakelsen av de canadiske diplomatene, noe som førte til at Canada var usikre på hvor innstilt Sovjetunionen faktisk var til å forbedre det diplomatiske forholdet. Der

⁸⁹ Beddoes, Dick (5. oktober 1974) «First page» *The Globe and Mail* (Toronto): 1

⁹⁰ Soares 2014: 20

⁹¹ Soares 2014: 22

⁹² Soares 2014: 24

1972-serien på flere områder kan regnes som en diplomatisk seier i forholdet mellom de to statene, så er det vanskeligere å finne positive utfall av 1974-serien.

3.0 Oppsummering og konklusjon

3.1 Oppsummering

Den canadiske stjernespilleren Phil Esposito sa under The Summit Series i 1972 at kampene mellom Canada og Sovjetunionen ikke var vanlige ishockeykamper, men en krig mellom vår og deres måte å leve på.⁹³ Dette sitatet fra Esposito sier mye om inngangen og konteksten rundt kampseriene. Men hvilke diplomatiske konsekvenser fikk de egentlig?

Canadas posisjon i den kalde krigen og forholdet de hadde med Sovjetunionen legger konteksten for inngangen til kampseriene. Canada inntok en viktig, internasjonal rolle i årene som fulgte etter andre verdenskrig. Canada var en sentral aktør i startfasen av de Forente Nasjoner og inntok flere ganger rollen som et diplomatisk bindeledd mellom andre stornasjoner, blant annet under Suez-krisen i 1956. På tross av dette var Canadas utenrikspolitikk sterkt knyttet opp til sin nabo i sør, USA. Canada og USA var enige om at Sovjetunionen var deres felles fiende, men de var uenighet om hvilke midler som var best for å løse tilstanden statene befant seg i under den kalde krigen. Canadas statsminister fra 1968 Pierre Trudeau ønsket å forme en selvstendig utenrikspolitikk, adskilt fra USA, ved å innlede diplomatiske diskusjoner med Sovjetunionen. Kulturell utveksling var en del av disse samtalene og statene fant et fellesskap i ishockeyen. Bedring i forholdet mellom Canada og Sovjetunionen mot slutten av 1960-tallet la derfor grunnlaget for The Summit Series i 1972 og 1974.

The Summit Series i 1972 regnes av mange som den største idrettsbegivenheten noensinne i canadisk historie. Trudeau og Canada gikk inn i denne kampserien med Sovjetunionen med et ønske om å bedre de diplomatiske relasjonene mellom de to statene, samt styrke den canadiske nasjonalfølelsen. At rammebetingelsene for kampserien ble forhandlet mellom de to statenes utenriksdepartement sier mye om viktigheten av kampserien for både Canada og Sovjetunionen. I forberedelsene som ble gjort før kampserien opplevde Trudeau en klar dissens mellom Canadas offisielle innstilling, at kampserien ble arrangert med et ønske om å forbedre forbindelsen mellom de to statene, og folkets innstilling: at Sovjetunionen utfordret Canadas eierskap til ishockeyen. Canada vant kampserien og i Moskva ble det avholdt flere

93 Dichter, Heather L., and Andrew L. Johns. (2014) *Diplomatic Games: Sport, Statecraft, and International Relations Since 1945*. Lexington: The University Press of Kentucky, 2014: 283

offisielle samtaler mellom Sovjetunionens statsminister Alexei Kosygin og representanter fra det canadiske diplomatiet. Kampserien viste verden det enorme potensialet som ligger i bruk av idrett for å skape nasjonalt samhold. Seieren over Sovjetunionen skapte en videre tro og styrkelse av den canadiske selvfølelsen. I tillegg til dette åpnet The Summit Series i 1972 veien for å drive diplomatiske samtaler i forbindelse med idretten. Etter kampserien i 1972 ble avtaler om flere fremtidige kampserier inngått, noe som skulle lede til videre kulturell utveksling mellom de to nasjonene.

Et av resultatene 1972-serien klarte å frembringe var The Summit Series i 1974. På tross av at også denne kampserien var sterkt politisert fra både canadisk og sovjetisk side, så skapte den ikke like mye oppmerksomhet som 1972-serien. I motsetning til 1972-serien, som av mange regnes som en stor diplomatisk triumf, så viste 1974-serien mange av utfordringene som lå i å drive diplomati gjennom idrett. Før kampserien fant representanter fra Canada og Sovjetunionen fellesskap i deres frustrasjon overfor lederen i det internasjonale ishockeyforbundet, Bunny Ahearne, og hans forsøk på å nekte lagene å spille serien. Selve kampserien bød på mange organisatoriske og individuelle utfordringer. Der 1972-serien viste at det var vanskelig å styre befolkningens inntrykk av en annen nasjon, i dette tilfellet Canadas inntrykk i Sovjetunionen, så ble dette forsterket under 1974-serien. Det canadiske landslaget opplevde massiv kritikk fra både hjemlig og sovjetisk presse for enkeltspilleres oppførsel under kampserien. Organisasjonen rundt kampseriens fire kamper på sovjetisk jord ble av canadiske diplomater opplevd som oppsiktsvekkende svak, og den canadiske ambassadøren Robert Ford rapporterte tilbake til Canada om Sovjetunionen virkelig ønsket å forbedre forholdet mellom de to statene. I motsetning til 1972-serien er det er vanskelig å finne positive utfall av 1974-serien, men Canada og Sovjetunionen fortsatte i årene etter 1974-serien med kulturell utveksling over ishockeyen. De systematiske forskjellene mellom de to statene, der Canada var et liberalt, åpent samfunn der det var vanskelig å styre enkeltindivider og -organisasjoner og Sovjetunionen var en totalitær stat med mangelfulle organisatoriske evner, viste seg også i stor grad under 1974-serien.

3.2 Konklusjon

I denne oppgaven har jeg drøftet ishockeyens rolle i det canadiske diplomatiet i sammenheng med The Summit Series i 1972 og 1974. Sentrale problemstillinger har vært: Hvordan var de diplomatiske forbindelsene mellom Canada og Sovjetunionen før The Summit Series? Bidro The Summit Series til å nedskalere den kalde konflikten mellom Canada og Sovjetunionen

eller hadde kampserien en oppildnet effekt? Hadde kampene i 1974 en annen effekt enn kampene i 1972?

Det var en bedring i de diplomatiske relasjonene mellom Canada og Sovjetunionen i årene før The Summit Series i 1972 og 1974. Kampseriene kan derfor betraktes som et resultat av nettopp dette arbeidet som ble påbegynt av den canadiske statsministeren Pierre Trudeau. Sett under ett bidro The Summit Series i 1972 og i 1974 til mer diplomatisk samarbeid mellom Canada og Sovjetunionen. Avtaler om intellektuell utveksling mellom de to statene ble påbegynt under The Summit Series og stanene fant kulturelt fellesskap i ishockeyen. Samtidig er det viktig å påpeke at de viktigste konsekvensene kampseriene fikk var en styrket følelse av nasjonalisme i både Canada og Sovjetunionen. Det er kommet tydelig frem i drøftingen at de to kampseriene hadde ulike konsekvenser for det canadiske diplomatiet. 1972-serien, som Canada vant, var starten på den kulturelle utvekslingen mellom Canada og Sovjetunionen som resulterte iblant annet 1974-serien. Der 1972-serien ble betraktet som en seier for det canadiske levesettet, så var 1974-serien en seier for det sovjetiske. Selv om 1974-serien led av mange organisatoriske problemer, så var det å arrangere en kampserie mellom to aktører som stod på hver sin side i den kalde krigen en diplomatisk triumf i seg selv.

4.0 Litteratur

Bech, Jon (2018). Diplomati. Hentet fra [<https://snl.no/diplomati>]. (aksessert 05.04.19)

Beddoes, Dick (1972, 31. august) «Russians arrive, refuse to predict outcome of hockey's super series», *The Globe and Mail* (Toronto)

Beddoes, Dick (1974, 2. oktober) «Play Turns Chippy, Boisterous, As Russians Beat Team Canada 3-2», *The Globe and Mail* (Toronto)

Beddoes, Dick (1974, 7. oktober) «Diplomat Protests as a Fan» *The Globe and Mail* (Toronto)

Crockatt, Richard (1993). *The Fifty Years War: The United States and the Soviet Union in World Politics, 1942-1991*. Routledge: New York

Dryden, Ken & Mulvoy, Mark (1973) *Face off at the Summit*. Sports illustrated/Little Brown: Boston

Henderson, Paul & Prime, Jim (2011). *How hockey explains Canada: the sport that defines a country*. Triumph Books: Chicago

Keating, Tom (2002), *Canada and World Order*. Oxford University Press: Oxford

Macintosh, Donald & Hawes, Michael (1994). *Sport and Canadian Diplomacy*. McGill-Queen's University Press: Montreal and Kingston

Gruneau, Richard & Whitson, David (1993). *Hockey Night in Canada*. Garamond Press: Toronto

Shirley W. Fischler & Stanley I. Fischler (2019). Ice hockey. *Encyclopædia Britannica*. Hentet fra [<https://www.britannica.com/sports/ice-hockey>]. (aksessert 04.04.19)

Soares, John (2007). Cold War, Hot Ice: International Ice Hockey, 1947-1980. *Journal of Sport History*, 34(2). Hentet fra [<http://www.jstor.org/stable/43610017>] (aksessert 05.04.19)

Soares, John (2014) "Difficult to Draw a Balance Sheet": Ottawa Views the 1974 Canada-USSR Hockey Series. *Cold War International History Project*. Hentet fra [https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/CWIHP_Working_Paper_68_Difficult_to_Draw_a_Balance_Sheet_Web.pdf] (aksessert 05.04.19)

Wagg, Stephen & Andrews, David L. (2007). *East Plays West: Sport and the Cold War*. Routledge: London

Whitaker, Reg & Hewitt, Steve (2003) *Canada and the Cold War*. James Lorimer & Company: Toronto

Willes, Ed (2008). *Gretzky to Lemieux: The Story of the 1987 Canada Cup*. McClelland & Stewart

Wilson, J.J. (2004) «27 Remarkable Days: The 1972 Summit Series of Ice Hockey between Canada and the Soviet Union», *Totalitarian Movements and Political Religions*

